

l'Emma lectora es submergeix en la ficció i s'identifica amb la protagonista de la novel·la que llegeix, perquè l'Emma real acaba esdevenint un personatge de ficció i escriu cartes tancades i secretives al seu amant, perquè «une femme doit toujours écrire à son amant» i la seva escriptura resta reclosa i resclosida en el món fictici de la novel·la, ben lluny de la vida real. Segons el professor francès Daniel Fabre, en els actes de parlar, cantar, llegir, escriure, Flaubert subratlla un munt de diferències que mostren que a la societat de mitjan segle XIX allò que anomena els repertoris de la masculinitat i de la feminitat s'exposen en la seva distància més sensible precisament en aquests actes. Fabre destaca també que l'antropologia de començament del segle XX va trobar la distinció entre llengua d'homes i llengua de dones en una perspectiva evolucionista. Avui dia hi ha qui pensa, com la danesa Merete Stistrup Jensen, que, si l'escriptura literària és la revelació més o menys secreta d'alguna cosa indicible o continguda dins del cos, les dones escriptores haurien de reflectir aquesta diferència femenina. Hi ha veus per a totes les opinions, millor que el lector o la lectora esbrini què pensen les dones escriptores de la vida real que han escrit sobre l'escriure realment en femení.

Escriure i viure

Potser, si tingués més bona veu, cantaria. O si la perspectiva no em fallés, com em falla, dibuixaria. O si no em suessin les mans quan agafo l'agulla, faria punt de creu. O tocaria la guitarra o el piano, si tingués oïda, que no en tinc. O faria treballs manuals, si tingués paciència i destresa, que em falten. Tot això ho he intentat en un moment o altre de la meua vida. Però em van fer fora d'una coral, perquè desafinava. La pitjor nota de la meua època escolar era la de dibuix. A l'hora d'una assignatura que aleshores en deien «Labor», suplicava que em deixessin llegir en veu alta mentre les meves companyes cosien, perquè m'avergonyia d'aquell drap suat i brut en què havia de fer diferents mostres de punt de creu, de bordats o d'embastes. Vaig destrossar les orelles i la paciència de qui m'escoltava quan intentava aprendre a tocar la guitarra. He fet més forats inútils a les parets de casa intentant penjar cortines o quadres que els cràters que diuen que hi ha a Mart.

Però jo havia de buscar una activitat que em permetés expressar-me i que em satisfés, que m'assenenés i que m'omplís. De fet, no la vaig buscar. Me la vaig trobar.

Immersionada en una tímida descomunal, exagerada i que em feia patir de valent, vaig trobar aviat un recurs que em permetia, alhora, desconnectar-me del món i entendre'l. La lectura, gairebé diria que la lectura compulsiva, em va alliberar de moltes pors i em va esborrar malsons. Als deu anys vaig decidir que jo volia ser com aquells homes i dones que s'inventaven històries, les escrivien i deixaven que els altres les llegissin. Encara havia de passar molt de temps abans no fructifiqués aquell

desig nascut als deu anys. Però, mentrestant, escrivia cada dia la meua realitat, o els meus somnis, en un munt de llibretes que encara guardo, mentre ho compaginava amb la lectura d'aquells que ja escrivien per als altres.

Ara ja hi sóc. Vaig començar d'una manera totalment inesperada, guanyant el Just M. Casero l'any 1985, aviat farà vint anys, amb la primera narració una mica llarga que havia escrit mai. Gairebé sense pensar-hi, em vaig anar decantant per la literatura infantil i juvenil, potser pensant en aquelles estones tan plenes que havia passat a la meua infantesa i a la meua adolescència. O potser perquè el món dels infants i del joves em continua sorprenent més i més cada dia. No sé si algun dia escriuré per a adults. Suposo que ho intentaré. Si em llegiran o no, ja és una altra història. La qüestió és escriure, treure part del que tinc a dins, inventar-me històries, perfilar personatges, dibuixar paisatges i escenaris amb lletres i paraules, descriure relacions i sentiments, descobrir móns. I, sobretot, viure.

Dolors Garcia i Cornellà

Escriure per existir

Escric perquè escriure forma part de la meua vida, com el mar que excava les línies del temps, com el vent que transporta les paraules des de l'horitzó eternament llunyà fins a la riba arenosa, com el riu serpentejant dels meus dies d'infantesa. Escriure forma part de la meua vida, com les mans i els gestos dels que m'acompanyen, com les cares dels que estimo i els ulls dels que no hi són. Com les

gotes de pluja en cada fulla de gerani, en el tronc del saule o en els dits del xiprer. Com els passos lents que dibuixen el perfil de les hores.

Escriu perquè escriure és viure, comprendre, imaginar, contemplar amb els ulls de la ingenuïtat el que ens ofereix la vida: els primers mots del nen, el vol oscil·lant de les foges, els tamarius florits. I assumir el dolor i la soledat que ens agombolen.

Escriu per escoltar el temps i per sentir el silenci, per plantejar-me interrogants eterns que mai no sabré respondre, perquè accepto la fugacitat de l'instant, l'atzar que ens escomet i el risc de viure.

Escriu perquè estimo les paraules, les preservo en cada vers, les vetlo en cada ratlla, i elles em preserven del glaç i el desert de les hores. Perquè estimo el seu dring quan em parlen de terres, de llum, de les ombres del viure i de la por de morir. Perquè m'ensenyen a construir el que sóc i el que penso, el que sento i el que visc. Perquè són les paraules les que donen forma a l'univers i el justifiquen.

Escriu perquè em sé efímera, com les fulles d'hivern que transiten sense nord pels camps i pels carrers, com el perfume dels jacints que s'esvaeix en l'aire del jardí. Perquè sempre m'acompanya la fragilitat del cos, del rostre i de les mans.

Escriu per expressar-me sense dir-me, per explorar horitzons que desconec, per teixir amb el fil de les paraules el pensament del cos, de la veu i de la terra.

No escriu per lluitar contra l'oblit, sinó per combatre el no-res, que és la por i és el buit i és el silenci estèril.

Escriu perquè espero el desgel que arriba amb les paraules.

Escriu per existir.

M. Rosa Font i Massot

Escriure per comunicar

L'escriptura, en el meu cas, neix d'una necessitat, d'un desig profund. Jo escriu per comunicar i per crear històries vives. M'interessa més emocionar el lector que entretenir-lo simplement. Ara bé, considero que el sentiment ha de passar pel sedàs de la tècnica. Crec que les dones escriu amb l'objectiu de construir històries des de perspectives diferents. No ens fa angúnia reconèixer l'efecte balsàmic i terapèutic de l'acte d'escriure. Ens interessa aprofundir en la psique, obrim possibilitats de reflexió i de sensibilitat més directes. Personalment, quan escriu m'importa tot: les paraules, l'estructura, el ritme narratiu, el to; però, perquè una història m'interessi, primer m'ha de captivar a mi. Si em bellugo dins el món de la poesia, dono predomini al ritme i a les idees que vull expressar. Penso que en tots els gèneres és bàsic dominar el llenguatge i la tècnica, per tant, procuro aplicar la racionalitat que la distància narrativa requereix. La passió d'escriure és com la de viure: pot conviure amb altres, encara que acaba essent la més exigent.

Les dones que escriu hem heretat una cultura produïda per homes amb «fortuna i educació», com deia Maria Aurèlia Capmany, on s'han silenciats moltes veus, des d'Hildegarda de Bingen fins a Simone Weil. Això hauria de ser una anècdota, però ha deixat llast en molts aspectes. Si bé és cert que hem trencat tòpics com el de la fragilitat o de la passivitat, tenim més dificultats que els homes per aconseguir aquella «cambra pròpia» que reclamava Virginia Woolf. El món dels crítics és aclaparadorament masculí i escriptors com Teresa Pàmies han hagut d'esperar molts anys a ser reconegudes pel poder polític. Per a mi és més important el reconeixement del lector, perquè l'amor sempre neix entre éssers que es troben en les mateixes condicions.

Núria Esponellà